

ВІДГУК
офіційного опонента

доктора економічних наук, професора

Єгорова Ігоря Юрійовича

на дисертаційну роботу Корецького Антона Ігоровича

«Наукометричні засоби у визначенні пріоритетів інноваційного розвитку національної економіки», представлену на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством

1. Актуальність теми дослідження.

Стрімке розповсюдження інформаційних технологій урізноманітнило спектр проведення сучасних досліджень у соціально-економічній сфері, включаючи дослідження, пов'язані із визначенням пріоритетів науково-технічного та інноваційного розвитку. Все більш важливу роль при цьому відіграють методи, що базуються на використанні різноманітних баз даних про публікаційну активність, зокрема веб-наукометричні бази даних, які, зокрема відкривають нові можливості для відстеження процесів виникнення та еволюції новітніх технологій. Як свідчить досвід країн, що досягли успіхів у своєму розвитку в останні десятиріччя, правильне визначення пріоритетів науково-технічного та інноваційного розвитку є однією з головних передумов формування і реалізації ефективної науково-технічної та інноваційної політики. В Україні визначення пріоритетів за допомогою використання подібного інструментарію ще не отримало належного розвитку; самі загальні методи оцінювання стану та перспектив розвитку в інноваційній та науково-технічній сфері потребують адаптації до вітчизняних умов та удосконалення. Це обумовлює і актуальність обраної теми дисертаційної роботи.

Актуальність обраної теми підкреслюється і тим, що дисертаційне дослідження проводилося у відповідності до основних наукових напрямів та найважливіших проблем фундаментальних досліджень на 2014–2018 рр.,

затверджених постановою Президії Національної академії наук України № 179 від 20.12.2013 р., а також основних засад Стратегії сталого розвитку «Україна–2020» (затверджені Указом Президента України від 12.01.2015 р.). Наукові результати, теоретичні положення та висновки роботи пов'язані з тематикою 4 науково-дослідних робіт ДУ «Інституту досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки імені Г.М.Доброва Національної академії наук України». Авторський внесок до їх виконання представлений розробкою науково-методичного підходу до обґрунтування пріоритетів інноваційного розвитку економіки України.

2. Оцінка змісту та ступеню обґрунтованості наукової новизни, висновків та рекомендацій дисертаційного дослідження.

Робота складається з трьох розділів, які послідовно і логічно розкривають тему наукового дослідження.

У першому розділі автором розвинуто теоретико-методичні засади визначення пріоритетів інноваційного розвитку національної економіки. Виявлено, що законодавчо закріплені пріоритети напрямів розвитку науки і техніки включають надто широкий спектр напрямів, що частково пояснюється необхідністю збереження потенціалу, накопиченого у попередній історичний період, та намаганням недопущення руйнації організаційних структур наукової системи під тиском кризових явищ в економіці.

Другий розділ розкриває питання науково-методичного забезпечення обґрунтування інноваційних пріоритетів економіки України, яке на відміну від існуючих, передбачає використання наукометричних засобів оцінювання інтегрованого науково-інформаційного середовища, що дозволяє зменшити вплив суб'єктивного фактору на процес їхнього визначення. У розділі виконано аналіз пріоритетів інноваційного розвитку економіки стосовно України та країн ЄС на інформаційному масиві БД Scopus; виявлено чинники розбіжностей у представленні результатів наукових досліджень в Україні та за кордоном, серед

яких виділяються індивідуальні особливості формування інформації в базах даних та низька кількість українських видань, які входять до поля індексації міжнародних веб-наукометричних баз даних.

У *третьому розділі* реалізовано авторський науково-методичний підхід до визначення пріоритетів інноваційного розвитку економіки із залученням наукометричних засобів, що поєднує в собі аналіз офіційних статистичних даних щодо динаміки розвитку окремих складових науково-технічного потенціалу з використанням результатів Державної програми прогнозування науково-технологічного та інноваційного розвитку. Здобувачем було запропоновано та обґрунтовано рекомендації щодо заходів, які необхідно вжити для поновлення прогностно-аналітичних досліджень, уточнення пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та інноваційної діяльності.

Можна констатувати, що основне наукове значення роботи полягає в розробці теоретико-методичних засад визначення пріоритетів інноваційного розвитку національної економіки з використанням наукометричних засобів, а також формуванні науково-практичних рекомендацій щодо підвищення дієвості реалізації пріоритетів.

Висновки автора сформульовані чітко і логічно, впливають з результатів дослідження. Вони відображають суть і новизну розроблених та представлених до захисту наукових положень і практичних рекомендацій. Достовірність одержаних результатів підтверджується аналізом доробка інших науковців, власними розрахунками та коректно зробленими на їх основі висновками.

У роботі використано широкий спектр методів дослідження, що свідчить про наявність авторського підходу, особистої точки зору на спосіб розгляду проблеми. Це, у свою чергу, дозволило розробити дієві практичні рекомендації вдосконалення механізму реалізації пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та інноваційної діяльності в Україні.

3. Наукова новизна отриманих результатів.

Основними результатами, що мають наукову новизну і характеризують особистий внесок автора, є:

– розроблено науково-методичне забезпечення для обґрунтування пріоритетів науково-технічного та інноваційного розвитку України, яке передбачає використання наукометричних даних з різних джерел, що у поєднанні з аналізом офіційної статистики розвитку окремих складових науково-технічного потенціалу (наукових кадрів, друкованих робіт, фінансування наукових та науково-технічних робіт) дозволяє більш об'єктивно визначити сукупність пріоритетів у зазначеній вище сфері (розділ 2.1.);

– удосконалено теоретичні основи та практичні підходи до визначення науково-технічних та інноваційних пріоритетів розвитку економіки із застосуванням результатів прогнозно-аналітичних (форсайтних) досліджень у комплексі з наукометричним інструментарієм, що дозволило точніше ідентифікувати рівень їх відповідності актуальним напрямам соціально-економічного розвитку (розділ 1.1., 1.2.);

– розвинуто методичний підхід щодо можливостей застосування потенціалу наукометричних засобів, зокрема використання інформації стосовно динаміки розвитку публікаційної активності науковців у галузевому розрізі, що дає можливість зробити безпосередні оцінки ступеню затребуваності розвитку тих чи інших технологічних напрямів (розділ 1.3.);

– удосконалено підходи до систематизації об'єктів нормативно-правової бази, що дозволило виокремити важелі забезпечення фінансової підтримки науково-технічної та інноваційної діяльності, роль непрямих заходів стимулювання, а також державних науково-технічних програм як одного з основних інструментів реалізації пріоритетів (розділ 1.2., с. 22-33);

– зроблено оцінки результативності наукової діяльності України та країн ЄС на основі аналізу як значень фінансових показників, так і динаміки публікаційної активності із застосуванням даних щодо витрат на дослідження і розробки у порівняльних цінах (за паритетом купівельної спроможності)

(розділи 2.2. та 2.3.);

– розвинуто методичний підхід до аналізу відповідності між пріоритетами науково-технічної та інноваційної діяльності, визначеними офіційно та реальними пріоритетами, ідентифікованими за допомогою веб-наукометричних баз даних та даних Державної служби статистики України за рахунок комплексного використання відповідної інформації (розділ 3.1., 3.2., 3.3.);

4. Достовірність й практична значущість одержаних результатів.

Достовірність практичних розробок автора підтверджена відповідними довідками про впровадження. Результати дослідження знайшли своє застосування в навчальному процесі Київської державної академії водного транспорту ім. гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного (довідка № 42 від 17.12.2015 р.), Національного технічного університету України «Київського політехнічного інституту» (довідка № 271 від 28.05.2015 р.), Нікопольського економічного університету (довідка № 51 від 26.10.2015 р.), Комітету з питань науки і освіти Верховної Ради України (довідка № 04-23/18-1333 (245166) від 6 жовтня 2015 р.).

5. Відповідність дисертації та автореферату встановленим вимогам

Дисертаційна робота є самостійно виконаною науковою працею, у якій розв'язано важливе наукове завдання щодо розробки комплексної методики визначення пріоритетів інноваційного розвитку національної економіки із використанням наукометричних засобів. Всі наукові результати, що викладені в дисертації і виносяться на захист, отримані автором особисто. Основний текст викладено на 215 сторінках, матеріал ілюструють 25 рисунків та 25 таблиць. Обсяг, структура та оформлення дисертації та автореферату в цілому відповідають встановленим вимогам щодо кандидатських дисертацій. Зміст автореферату відображає основні положення дисертаційної роботи.

Автореферат є ідентичним дисертації за структурою і висновками.

6. Повнота викладу основних результатів у наукових виданнях.

Основні наукові положення, висновки і результати дисертаційного дослідження опубліковано в 12 наукових працях загальним обсягом 6,1 д.а., з яких 5,4 д.а. належить особисто автору. Із них: 7 статей у наукових фахових наукових виданнях, 1 – в іноземному виданні, що входить до міжнародних наукометричних баз даних. Ключові положення дисертаційної роботи оприлюднені на 10-ти міжнародних науково-практичних конференціях.

Із наукових праць, опублікованих у співавторстві, у роботі використані лише ті ідеї та положення, які належать особисто автору. Основний зміст, висновки й рекомендації дисертації повною мірою відображені в змісті автореферату.

7. Дискусійні положення та зауваження за змістом дисертації.

При всіх наукових здобутках дисертанта слід відзначити наступні дискусійні моменти:

1. У роботі не проведено дослідження відповідності пріоритетів науково-технічного розвитку України загальним пріоритетам соціально-економічного розвитку країн ЄС. Це важлива складова аналізу для будь-якої країни, що ставить собі за мету подальшу євроінтеграцію. Крім того, варто б було більше уваги приділити аналізу відносно нових комплексних показників оцінки публікаційної діяльності, які використовуються при формуванні узагальнюючих індексів інноваційного розвитку, наприклад, зведеного індексу Інноваційного табло Євросоюзу, таких, як частка публікацій серед 10% найбільш цитованих світових публікацій, частка спільних публікацій між представниками науки та бізнесу і т.і.
2. Автором практично не приділено уваги проблемам еволюції

формування пріоритетів з точки зору їхньої семантики. Це важливо, адже у науковій сфері проходить постійна зміна областей досліджень за рахунок трансформації понятійного апарату, а в рамках формального аналізу публікацій зв'язок між дослідженнями, що в реальності є різними стадіями вивчення однієї тієї ж (або близької) предметної області, не є очевидним (приклад: «дослідження операцій» – «системи підтримки прийняття рішень» – «штучний інтелект»).

3. Деякі сумніви викликає висновок автора про високий рівень вітчизняного потенціалу на основі даних про кількість публікацій у перерахунку на одиницю ВВП у доларах США (таблиця 1 автореферату та с. 121 у дисертації). Навіть якщо використовувати показник паритету купівельної спроможності національної валюти, слід взяти до уваги, що ВВП України є досить низьким. Тому навіть відносно невелика кількість публікацій може призвести до пристойного значення відповідного відносного показника.
4. Важко погодитися із позицією автора щодо великого значення для інноваційного розвитку і встановлення пріоритетів положень виключених статей 21 і 22 Закону України «Про інноваційну діяльність» (с.16 автореферату, та с. 114 дисертації). По-перше, ці статті ніколи не діяли взагалі (були призупинені з самого початку, потім – виключені з Закону); по-друге, закладені в них норми не були ніяк обґрунтованими, що і стало справжньої причиною їхнього несприйняття з боку деяких органів державної влади.
5. Формальні критерії обґрунтування виділення пріоритетних напрямів розвитку лише на основі таких обраних автором роботи критеріїв, як найвищий темп зростання, найбільша структурна частка і т.і., далеко не завжди можуть призвести до раціонального вибору, ці критерії потребують «зовнішніх» доповнень, які не завжди легко «квантифікувати», особливо беручи до уваги певну невизначеність

результатів досліджень і розробок.

6. Певного уточнення потребують окремі позиції роботи. Наприклад, не завжди ясно, на основі чого саме (яких джерел) проведено авторське узагальнення або систематизація (див., наприклад, таблиці на стор. 140 та с. 143).

Однак, висловлені зауваження не применшують цінності отриманих автором результатів та не впливають на загальну достатньо високу оцінку дисертації.

Загальний висновок.

Дисертаційна робота Корецького Антона Ігоровича на тему «Наукометричні засоби у визначенні пріоритетів інноваційного розвитку національної економіки» є самостійним, завершеним, цілісним, логічним за структурою науковим дослідженням. Поставлену в роботі мету досягнуто, завдання розв'язані та висвітлені у заключних висновках методичного та прикладного характеру, наукові публікації відображають основний зміст дисертації.

Тема дисертації та подані в ній результати відповідають паспорту спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національним господарством. Нові наукові положення, висновки та рекомендації, одержані у ході дисертаційної роботи, у сукупності вирішують важливе науково-практичне завдання щодо розробки комплексної методики визначення пріоритетів інноваційного розвитку національної економіки із застосуванням наукометричних засобів.

За змістом, оформленням, важливістю та глибиною вирішення наукових проблем представлена дисертаційна робота відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України до кандидатських дисертацій, визначених пунктами 9, 11, 12, 13, 14 «Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів» від

24 липня 2013 р. № 567. Вважаю, що автор дисертації «Наукометричні засоби у визначенні пріоритетів інноваційного розвитку національної економіки» Корецький Антон Ігорович заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент:

**завідувач відділу інноваційної політики,
економіки та організації високих технологій
ДУ «Інститут економіки та прогнозування
НАН України»,
д.е.н., професор**

І.Ю. Єгоров

